

A Győri Ítéltábla a dr. Budaházi János ügyvéd által képviselt **felperesnek** az L. Nagy és Lombos Ügyvédi Iroda által képviselt **I.r.**, a Baltás Ügyvédi Iroda által képviselt **II.r.** és a dr. Szirtes Csongor ügyvéd által képviselt **III.r. alperesek** ellen **szerződés érvénytelenségének megállapítása** iránti perében a Tatabányai Törvényszék 2019. március 28. napján kelt 3.P.20.644/2016/66. számú közbenső ítélete ellen az I.r.alperes részéről 67. szám alatt benyújtott fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I.r.alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 25.000,- (Huszonötezer) Ft másodfokú perköltséget, viselje továbbá a fellebbezéssel felmerült költségeit.

Ez ellen a közbenső ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az irányadó tényállás szerint a felperes, mint adós és a III. r. alperes, mint az adós által megvásárolni kívánt gépjármű eladója 2008. február 7. napján - az I. r. alperes által a III. r. alperes részére rendelkezésre bocsájtott nyomtatványok, több szerződés megkötése céljából kialakított szerződési feltételeket tartalmazó okiratok felhasználásával - szerződéskötésre irányuló ajánlattal fordultak az I. r. alperes jogelődjé, az **E.L.A. Zrt.**, mint kölcsönadó felé. Közöttük az I. r. alperes jogelődjének elfogadó nyilatkozatával 2008. február 11. napján hitel és opciós szerződés elnevezésű megállapodás jött létre. A szerződés részévé váló „**E.L. Általános Szerződési Feltételek**” (a továbbiakban **ÁSZF**) alapján az **E.L.A. Zrt.** 1.260.000,-Ft összegű kölcsön nyújtását vállalta a felperes, mint adós részére, a felperes által kiválasztott, és a hitelszerződésben megjelölt Citroën Xara 1.4. SX 2002 gyártási évjáratú használt személygépkocsinak a III. r. alperestől való megvásárlása érdekében.

A szerződés szerint a kölcsön devizaneme svájci frank volt, a futamidő 114 hónap, az üzleti kamatláb 19,64%, az induló teljes hiteldíjmutató (THM) pedig 22,96%.

A szerződés feltüntette, hogy az nem „havi fix” devizaalapú hitelkonstrukciót takar.

A felek megállapodtak abban, hogy a felperes a hitelszerződésből eredő fizetési kötelezettségei teljesítésének biztosítékaul vételi jogot enged a tulajdonába kerülő gépjárműre a tulajdonszerződéstől számított 5 éves időtartamra.

A szerződés részévé vált **ÁSZF** 4.1.1. pontja szerint a kölcsön összege svájci frankban kerül meghatározásra, azonban a folyósítás és a kölcsön visszafizetése forintban történik.

A 4.1.2. pont úgy rendelkezik, hogy a devizaalapú hitel forintban kifejezett összege a hitel devizanemének megfelelően az E. Bank Nyrt. által közzétett, a hitelszerződés hatályba lépése napján érvényes hivatalos forint/devizanem számlakonverziós deviza vételi árfolyam (bázis devizaárfolyam) alapján kerül meghatározásra.

A 4.1.3. pont azt szabályozza, hogy az adós a hitel kamattal növelt összegét a hitelszerződésben rögzített számú és összegű és esedékességű törlesztőrészlet, valamint „havi fix” devizaalapú hitelkonstrukció esetén az árfolyamkülönbözet részletek megfizetésével köteles megfizetni, és a törlesztőrészletek összege az alábbi képlet szerint kerül meghatározásra:

ahol

H a nyújtott (ill. a Törlesztő Részletek meghatározásakor fennálló) hitel (Deviza Alapú Hitel esetén forintban kifejezett) összege;

n a Törlesztő Részletek száma;

dk a k-adik Törlesztő Részlet esedékessége;

d0 a hitelfolyósítás 4.2.3. a) pont szerinti tervezett időpontja, illetve az Ügyleti Kamatláb-változás időpontja;

Pk a k-adik Törlesztő Részlet összege;

r napi az alábbi összefüggéssel meghatározott napi kamatrátá:

ahol:

r a hitelszerződésben rögzített éves kamatláb (a továbbiakban: Ügyleti Kamatláb).

A 4.1.4. szerint deviza alapú hitel esetén a törlesztőrészletek összege a 4.1.3. pont szerint meghatározott törlesztőrészletek alapján kerül megállapításra a következő számítási módszerrel:

ahol:

Pk a ténylegesen fizetendő k-adik Törlesztő Részlet;

Pdk a Hitelszerződésben rögzített k-adik eredeti Törlesztő Részlet;

ak az E. BANK Nyrt. által közzétett, a k-adik Törlesztő Részlet esedékessége hónapját megelőző hónap utolsó árfolyamjegyzési napján érvényes hivatalos HUF/Devizanem számlakonverziós deviza eladási árfolyam (a továbbiakban: Aktuális Devizaárfolyam);

a0 a 4.1.2. pont szerinti Bázis Devizaárfolyam.

A szerződés szerint a törlesztőrészletek, a hitel ügyleti kamatlába, az árfolyam-különbözetek ügyleti kamatlába és az induló THM a hitelező ÁSZF okiratában meghatározott módon változhat, melynek tényét a felperes az egyedi szerződés aláírásával - a szerződésben használt szövegezés szerint - „az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatásként” tudomásul vett.

A szerződés 10. pontja szerinti záradékban a felek kijelentették azt, hogy a szerződést, az annak elválaszthatatlan mellékletét képező gépjármű adásvételi szerződést, az E.L.A. Zrt. üzletszabályzatát és ÁSZF-eit elolvasták, a benne foglaltakat megértették és mint akaratukkal mindenben megegyezőt jóváhagyólag aláírták, valamint a szerződés, az ÁSZF és az üzletszabályzat egy-egy példányát átvették.

A felperes az okiratban foglalt nyilatkozatával kijelentette azt, hogy - a szerződésben használt szövegezés szerint - a „hitel esetleges árfolyamkockázatáról szóló” tájékoztatást megértette és tudomásul vette.

A felperes a szerződéskötés során kizárólag a III. r. alperes törvényes képviselőjével tárgyalta, aki tájékoztatást arról, hogy miben áll az „árfolyamkockázat” tartalma, ténylegesen nem nyújtott.

Az I. r. alperes jogelődje a felperest arról, hogy a szerződés őt terhelő főszolgáltatásának tárgya, a visszafizetendő kölcsön összege, a havi törlesztőrészek összege miatt, hogy a kiadó és a befizető pénznem eltér, az árfolyam változásának hatására a kölcsön futamideje alatt előre nem látható mértékben változhat, s ekként az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, nem tájékoztatta.

Az **E.L.A. Zrt.** a 2012. március 27. napján kelt, és a felperes által április 3. napján átvett levelével a szerződést azonnali hatállyal felmondta, figyelemmel arra, hogy az adós a szerződésből eredő fizetési kötelezettségét nem teljesítette. 2012. május 30. napján a gépjárművet a felperes az **E.L.A. Zrt.** rendelkezésére bocsátotta.

Az **E.L.A. Zrt.** 2012. december 31. napján jogutódlással (átalakulás) megszűnt, jogutódja az I. r. alperes.

Az I. r. alperes 2014. június 10. napján a felperessel szemben - 2014. április 2.-i értéknapi szerint - 1.601.998.-Ft összegben fennálló, a kölcsönszerződésből eredő követelését a II. r. alperesre engedményezte.

A felperes módosított keresetében a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását kérte az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt, a Ptk. 209-209/A. § (2) bekezdése szerinti semmisségi okból, a Hpt. 213. § (1) bekezdés a.) e.), f.) pontja szerinti semmisségi okból.

Kérte továbbá azt, hogy a bíróság a szerződést nyilvánítsa a határozathozatalig terjedő időre hatályossá, és kérte annak megállapítását, hogy 2012. április 15. napján 452.777,-Ft összegű tartozása állt fenn az alperes felé.

A felperes a III. r. alperest a kereseti kérelem türéseire kérte kötelezni.

A felperes a per során a semmisség okaként hivatkozott arra, hogy a kölcsönszerződéshez nem tartozott kockázatfeltáró nyilatkozat, és a hitelszerződés 7., illetve 10. pontjában foglaltak nem minősülnek a Hpt. szerinti megfelelő tájékoztatásnak. A szerződéskötés során a felperest az I. r. alperes jogelődjének képviselője nem tájékoztatta a svájci frank alapú kölcsön árfolyamkockázatáról, ahogy a szerződéskötési szándékára hatással bíró egyéb körülményekről sem. A tájékoztatás elmaradása a kölcsönszerződés semmisségét eredményezi.

A felperes kiemelte továbbá, hogy a szerződés nem tartalmazta azt, hogy a kölcsönösszeget, a havi törlesztéseket milyen árfolyammal kell számolni, és azt sem, hogy az alperes által alkalmazott napi több árfolyamból melyiket kell figyelembe venni.

Az I. r. alperes ellenkérelmében a felperes keresetének elutasítását kérte.

Másodlagosan indítványozta azt, hogy amennyiben a bíróság a felperes keresetét nem utasítja el, és a szerződés érvénytelenségét állapítja meg, úgy az érvénytelenség jogkövetkezményeként alkalmazza az érvényessé nyilvánítást.

Rámutatott arra, hogy a felek között létrejött szerződés tartalmazza azt a felperesi nyilatkozatot, mely szerint a felperes a hitel esetleges árfolyamkockázatáról szóló tájékoztatást megértette, és tudomásul vette.

Kiemelte, hogy az ÁSZF az alkalmazandó árfolyamok tekintetében részletes, matematikai igényességű tájékoztatást tartalmaz, amely átlátható és érthető. A terhek jövőbeni változásának kiszámíthatóságát az ÁSZF 4.1.4. pontja rögzíti.

A Tatabányai Törvényszék a 9.P.20.644/2016/21. számú végzésével megállapította, hogy az II. rendű alperes neve a továbbiakban a per II. r. alperese.

A II. r. alperes a felperes keresetének elutasítását kérte. Az I. r. alperessel egyezően mutatott rá arra, hogy a felperes megfelelő tájékoztatást kapott az árfolyamkockázatot illetően.

Álláspontja szerint amennyiben a felperes a kölcsön felvételekor a részére átnyújtott dokumentumokat elolvasta, és valamely feltétel nem volt érthető számára, úgy annak megmagyarázását kérhette. Elvárható lett volna tőle, hogy ilyen mértékű kötelezettség-vállalást megelőzően alaposan tájékozódjon a kölcsön felvételének feltételiről.

Rámutatott arra is, hogy a felperes sem a kölcsön folyósításakor, sem pedig az azt követő 10 éven át nem kifogásolta az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tartalmát.

A III. r. alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Megítélése szerint perbevonása indokolatlan volt, ő maga a hitelszerződés tekintetében nem volt szerződő fél. Egyebekben a felperesi keresetet érdemében is megalapozatlannak ítélte.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott közbenső ítéletében megállapította, hogy a felperes, az I. r. alperes jogelődje (E. L.A. Zrt.), valamint a III. r. alperes között 2008. február 11. napján létrejött hitel és opciós szerződés - melynek részét képezi az „E. L.A. Zrt. üzletszabályzata” és „Általános Szerződési Feltételei Hitelszerződésekhez” - érvénytelen.

Határozata indokolásában kiemelte, hogy a Hpt. 203. § (6) bekezdésének és a (7) bekezdés a) pontjának rendelkezései - jellegük és céljuk folytán - a deviza alapúnak nevezett szerződés-típusokra is alkalmazandóak. E törvényi követelménybe ütköző, vagyis kockázat-feltárást nem tartalmazó szerződést ugyanakkor a Hpt. nem minősíti semmisnek.

Azok a főszolgáltatás körébe tartozó - általános szerződési feltételnek vagy egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételnek minősülő - szerződéses kikötések, melyek azt eredményezik, hogy a szerződésnek kockázata van amiatt, mert a forintban visszafizetendő kölcsön összege az eltérő pénznemben nyilvántartott összeggel egyenlő (jelen perben a felek által hivatkozott „devizakonstrukció”), s az árfolyamváltozásból eredő hátrány kockázatát kizárólag az adós viseli, tisztességtelen szerződési feltételnek minősülhetnek akkor, ha ezek a szerződési feltételek a szerződéskötéskor nem voltak világosak és nem voltak érthetőek az adós számára.

Azt, hogy az adott esetben, az adott szerződés kapcsán valóban tisztességtelen volt-e a feltétel, az határozza meg, hogy a felek megállapodtak-e, szerződésük részévé tettek-e olyan korrekciós lehetőségeket, melyek az adós számára nyújtottak volna módot a kockázat mérséklésére, elkerülésére, a kockázat arányos viselésére.

Az elsőfokú bíróság három feltétel - azaz általános szerződési feltételnek minősülnek-e azok a szerződési feltételek, melyekre az árfolyamkockázat hatással bír, világosak és érthetőek voltak-e ezen szerződéses feltételek, a feltételek tisztességtelenek-e - meglétét vagy annak hiányát vizsgálta.

A törvényszék a Ptk. 205/A. § (1) bekezdése alapján - értékelve a felperes és a tanúként kihallgatott K.R. egyező (30. sz. jkv., 38. sz. jkv.) nyilatkozatát - megállapította, hogy azok a szerződési

feltételek, melyeket a kirovó és a lerovó pénznem elértő volta miatti árfolyamkockázat érint, általános szerződési feltételként váltak a szerződés részévé.

Rámutatott arra, hogy bár a jelen perbeli kölcsönszerződést a Ptk-nak a 2009. évi XXXI. törvénnyel történt módosítása előtt kötötték meg a felek, ennek ellenére a tisztességtelen szerződési feltétel fennállta vagy annak hiánya szempontjából vizsgálható, hogy az adott szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó - mint főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó - rendelkezései világosak, illetve érthetőek-e. Utalt e tekintetben a Kúria 2/2014. Polgári Jogegységi Határozatában kifejtettekre, a 93/13/EGK tanácsi irányelv rendelkezéseire, továbbá az Európai Unió Bírósága által a C-26/13. számú ítéletben írtakra.

A II. r. alperes érvelése kapcsán kiemelte, hogy a felperes a jelen perben nem arra hivatkozott, hogy félrevezető, megtévesztő tájékoztatást kapott az I. r. alperes jogelődjétől (vagy a III. r. alperestől), a szerződés érvénytelenségét nem a Ptk. 210. § (1) bekezdésére alapítva állította. Annak, hogy a felperes jelzés, kifogás nélkül éveken át teljesített, abban az esetben lehetne relevanciája (megtámadási jog elévülése), ha a felperes tévedést, megtévesztést állított volna.

A 6/2013. és 2/2014. sz. Polgári Jogegységi Határozatokban kifejtettek helyes értelmé az elsőfokú bíróság megítélése szerint az, hogy a szerződési feltétel akkor világos és átlátható, ha abból az átlagos fogyasztó számára kétség kívül felismerhető és megérthető, hogy olyan kölcsönszerződést köt, melynek egyes szerződési feltételei azt jelentik, hogy az adós (a jelen perben vizsgált érvénytelenségi ok fennállása szempontjából közömbös okból) kockáztat; a kockázatot, vagyis azt, hogy havi törlesztőrészlet-fizetési és teljes kölcsönösszeg-visszafizetési kötelezettsége előre nem látható mértékben emelkedhet, mert a kölcsön futamideje alatt az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változása bekövetkezhet és annak nincs felső határa, felismerhette, megérthette; s mindezek ismeretében vállalja ezt a kockázatot.

Az Európai Unió Bíróságának C-51/17. sz. döntése szerint az a követelmény, mely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem korlátozható azok kizárólag alaki és nyelvtani szempontból való érthetőségére. Az eladónak vagy szolgáltatónak, a jelen esetben a banknak fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra.

A perben vizsgált szerződésben vagy külön - kockázatfeltárást célzó - okiratban nem történt az I. r. alperes jogelődje részéről a fentiekben kifejtetteknek megfelelő, olyan tájékoztatás, mely szerint

- a felperesre kedvezőtlen árfolyam-változásnak nincs felső határa;
- az árfolyamváltozás lehetősége valós, az bekövetkezhet a hitel futamideje alatt is;
- s ezért a kockázatvállalás valós és nem elhanyagolható mértékű.

A 7. szerződési pont szerint „árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatásként” az adós azt vette tudomásul, hogy a törlesztőrészletek, a kamat, a THM és az „árfolyam-különbözetek üzleti kamatlába” változhat. E tartalommal a tájékoztatás a fent hivatkozott feltételeknek nem felel meg, s ennek alapján az adósi főszolgáltatás részeként a szerződésben megjelenő kockázatvállalás nem volt felmérhető, átlátható és világos.

Nem fogadta el az elsőfokú bíróság az I. r. és a II. r. alperes azon érvelését sem, mely szerint a tájékoztatás megtörténtét a szerződés 10. pontja igazolja, mely szerint az adós a „hitel esetleges árfolyam-kockázatáról szóló tájékoztatást megértette és tudomásul vette”. A szerződésben foglaltakon túlmenő tartalommal egyéb kockázatfeltárást a felperes felé a kölcsönadó részéről nem történt, a 7. és 10. pontban foglaltak pedig elégtelen tájékoztatásnak minősülnek.

Az elsőfokú bíróság nem osztotta azt az I. r. alperes által csatolt eseti döntésekből kifejeződő álláspontot, mely szerint az ÁSZF-ben megjelölt képletek, a szerződés azon szövegrészei, ahol az eltérő devizanemre vagy az árfolyam-különbözetre nézve van rendelkezés, az olyan tájékoztatás

hiánya, mely szerint a kockázatnak van felső határa, együttesen, egymással összevetve vagy akár külön-külön is azt eredményezik, hogy a fogyasztót a kölcsönadó megfelelő tájékoztatással látta el. Nem értett egyet azzal az alperesi érveléssel, mely szerint az ÁSZF rendelkezéseiből, így különösen az ÁSZF 4.1.3. és 4.1.4. pontjából a kockázat és annak telepítése megérthető volt, s ez a szerződés egyéb - árfolyamváltozással kapcsolatos rendelkezéseivel együtt - alkalmas volt a tájékoztatásra. A jogszabályi rendelkezés és az ÁSZF kapcsán a főszolgáltatás körében megkívánt világosság és érthetőség azt követeli meg, hogy az I. r. alperes járjon elől a tájékoztatással, kifejezetten mutasson rá a kockázatra, nyelvtanilag, alakilag érthető módon, a szerződésben vagy külön kockázatfeltáró tájékoztatásban kifejezve, hogy mit jelent az adott kölcsönszerződés egyes feltételeire nézve az, ha a forint árfolyama a svájci frankéhoz képest a folyósításkori árfolyamtól eltér, gyengül.

Utalt a törvényszék a Kúria devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási kérdéseinek vizsgálatára felállított Konzultációs Testületének 2019. április 10. napján tartott ülésének - a közbenső ítélet kihirdetése után, ugyanakkor az indokolás írásba foglalását megelőzően megjelent - emlékeztetőjére, melynek 4. pontja szerint nem minősül megfelelő tájékoztatásnak, ha az árfolyamkockázat viselése csak kikövetkeztethető a szerződés egyes rendelkezéseiből, vagy több különböző okiratban szereplő rendelkezések együttes értelmezése alapján.

Az elsőfokú bíróság megítélése szerint ez nem csak egyértelmű tájékoztatásnak, hanem egyértelmű és világos szerződési feltételnek sem minősül. A fogyasztó-bank közötti egyensúlytalan helyzetet a kölcsönadónak kockázatfeltáró tájékoztatás - szerződésbeli vagy külön okiratban való - használatával, világos, egyértelmű szerződési feltétek megfogalmazásával kellett volna egyensúlyba hoznia.

A törvényszék értékelte, hogy a felek szerződéséből egészében hiányoznak azok a korrekciós lehetőségek, melyek - meghatározott feltételek bekövetkezése esetén - az árfolyamváltozás kizárólag adós általi viselésének kötelezettségét arányosabbá tennék, a vállalt kötelezettség tekintetében a szerződés módosítására vagy megszüntetésére lehetőséget adnának. A szerződés egyoldalú és szerződés-módosítással vagy megszüntetéssel nem változtatható kötelezettséget telepít. A hitel futamideje alatt reálisan bekövetkezhető kockázat, melyet e szerződési feltételek indukálnak, a szerződéskötés - alperes előtt is ismert - motivációjára, az 5 éves használt gépjármű megvásárlására tekintve is aránytalan.

Az adott szerződés nem „havi fix” deviza alapú hitelkonstrukció volt (keresetlevél F/2 melléklete, szerződés 7. pont), az ÁSZF 4. 8. pontjának szabályai a jelen perben vizsgált szerződés szerződő feleit nem kötelezték, őket nem jogosították. A - nem a jelen szerződésre vonatkozó - 4. 8. pont egyebekben bár szélsőséges árfolyamváltozás esetére ad szabályokat, ezeknek a lényege szintén továbbra is az volt, hogy az árfolyamkockázatot „szélsőséges” esetben is kizárólag az adós viseli, csupán a szerződés megszüntetésének - feltételekkel - való lehetősége adott, kizárólag a „havi fix” devizakonstrukciónál.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság azon szerződési feltételeket, melyek szerint a futamidő alatt a kikötött devizanem forinthez viszonyított mindenkor árfolyamának figyelembevételével számított törlesztőrészletet kell az adósnak az árfolyamváltozás kockázatának terhét mindenkor viselve megfizetnie, s ekként kell a kölcsön visszafizetésére vonatkozó kötelezettségét teljesítenie, tisztességtelennek (Ptk. 209. § (1) bekezdés) minősítette, s ekként közbenső ítéletében a szerződés érvénytelenségét ez okból megállapította.

Az I.r. alperes fellebbezésében elsődlegesen a közbenső ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan a közbenső ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Álláspontja szerint a törvényszék a megállapított tényállásból helytelen ténybeli és jogi következtetéseket levonva hozta meg határozatát.

Fenntartotta azon álláspontját, hogy az adott rendelkezés egyedileg megtárgyalásra került, illetve azt a felperes határozta meg.

Az 1/2016. PJE 1. b) pontjára, valamint a 6/2013. PJE 2. a) pontjára utalással kifejtette, hogy az árfolyamkockázat adós általi viselése automatikusan a szerződés deviza alapúságából fakad.

Az alperes képviselője a felperes általi aláírás során nem volt jelen, arra sem merült fel adat, hogy az alperes előre meghatározta volna akár a kölcsön összegét, akár a nyilvántartás pénznemét. A perbeli szerződéses feltételeket a felperes egyedül, az alperes mindennemű közrehatása nélkül határozhatta meg, ráadásul a felperes saját nyilatkozata szerint is tisztában volt azzal, hogy a deviza alapú kölcsön felvételével árfolyamkockázatot vállal, ám a CHF árfolyamának pillanatnyi stabilitásából kiindulva alaptalanul abban bizakodott, hogy az a teljes kölcsönszerződés fennállása alatt változatlan marad. A kikötés sem általános szerződési feltételnek, sem pedig egyedileg meg nem tárgyalt fogyasztói szerződéses kikötésnek nem minősül, így a tisztességtelensége sem vizsgálható a Ptk. 209. §-a alapján.

Hangsúlyozta az I.r. alperes, hogy önmagában nem alapozza meg a kikötés tisztességtelenségét az, hogy a feltétel nem világos, vagy nem érthető. A szerződés érvényességét a szerződéskötés során hatályban volt jogszabályok tartalma szerint kell megítélni. A Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdése nem tartalmazott olyan rendelkezést, ami alapján a kikötés tisztességtelenségét önmagában megalapozta volna, ha a feltétel nem világos, nem érthető.

A fentebb kifejtettek ellenére is vizsgálendő a kikötés világossága és érthetősége, mégpedig a 93/13 EKG irányelv 3. cikk (1) bekezdése, a 4. cikk (2) bekezdése, továbbá az EUB gyakorlata alapján. Azon kikötések tisztességtelenségének vizsgálata, amelyeknek tárgya a szolgáltatás elsődleges tárgya (főszolgáltatás) körébe tartozik, csak akkor végezhető el, ha azok - jelen esetben az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezések - nem világosak és nem érthetőek. Utalt az EUB C 26/13. számú és a C 51/17. számú ügyben hozott ítéleteire.

Kiemelte, hogy a tisztességtelenség megítélése körében a Ptk. 209. § (1) bekezdése szerinti egyensúly hiányt kell vizsgálni.

A 6/2013. PJE indokolásának 3. pontja értelmében a fogyasztótól is minimálisan elvárható az, hogy a szerződés rendelkezéseit alaposan tanulmányozza át, és egyes, általa nem érthető rendelkezésekről külön tájékoztatást kérjen.

Elvárható a fogyasztótól, hogy a nagy összegű és hosszabb távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT 2013. 2889.) Kifejtette, hogy a pénzügyi kötelekben szakkifejezések használata, adott esetben matematikai formulák, képletek alkalmazása elkerülhetetlen, azok nem tisztességtelenek önmagukban azért, mert megértésük a szerződés elmélyültebb tanulmányozását, esetleg szakember segítségének igénybevételét teszik szükségessé.

A szerződés 7. és 10. pontja, az ÁSZF 1. pontja, továbbá az Üzletszabályzat 1. pontja tartalmát a felperesnek ismernie kellett. A szerződés egyértelműen tartalmazza a hitel devizanemének a megnevezését. Ugyanezt a tényt a szerződés második oldalán lévő táblázatban is kifejezetten és ismételten rögzítették a felek, egyúttal pedig tényként rögzítették azt, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatást a felperes tudomásul vette. A felperes teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt tényrögzítő nyilatkozata alapján megállapítható, hogy a nyilvántartási devizanem kiválasztására az árfolyamkockázati tájékoztatás tudomásul vétele mellett került sor. A felperes szerződéses nyilatkozata logikailag azt is jelenti, hogy megkapta az erre vonatkozó tájékoztatást és azt tudomásul vette. Amennyiben ez nem így történt volna, akkor a felperes nem tett volna ilyen tartalmú szerződéses nyilatkozatot.

Utalt arra is az I.r. alperes, hogy a szerződéskötést követő közel tíz év alatt a felperes nem sérelmezte azt, hogy esetlegesen valótlan tartalmú nyilatkozatot tett írásban.

Az ÁSZF az alkalmazandó árfolyamok tekintetében részletes matematikai igényességű tájékoztatást is tartalmaz, amely így egzakt, átlátható és érthető. A terhek jövőbeli változásának a kiszámíthatóságát az ÁSZF 4. 1. 4. pontja rögzíti.

Amennyiben a felperes az általános fogyasztó gondosságával eljárva elolvasta a felek szerződését, akkor a fenti rendelkezések alapján egyértelmű és világos kellett, hogy legyen számára mind az árfolyamkockázat fennállása, mind pedig az, hogy az milyen hatást gyakorolhat a törlesztő részletekre, amelyeket teljes egészében a felperes köteles viselni. Egyértelműnek kellett lennie annak, hogy az árfolyamkockázat korlátlanul a felperest terheli, az árfolyamok változása milyen hatással lehet a törlesztési kötelezettségére, azaz a törlesztő részletekre.

A szerződés rendelkezései alapján a megfelelő gondossággal eljáró felperes tájékoztatva lett az árfolyamkockázattal kapcsolatban, így a 2/2014. PJE alapján a felperes tartozott azt bizonyítani, hogy a szerződésben foglaltakkal ellentétben a szerződéskötés során a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján alappal gondolhatta úgy, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az bizonyos mértékben korlátozott. A feltárt tényállás alapján azonban mindez nem állapítható meg. Erre tekintettel a tisztességtelenség vizsgálatára nincs lehetőség.

Amennyiben vizsgálható lenne tisztességtelenség, az a perbeli esetben az I.r. alperes álláspontja szerint akkor sem lenne megállapítható. A deviza alapú szerződés konstrukciós jellemzője az árfolyamkockázat fogyasztóra hárítása, az ilyen szerződés tisztességtelensége csak akkor állapítható meg, ha maga a devizaalapúság teremt egyensúlytalanságot a szerződéses jogviszonyban. A 6/2013. PJE határozat 2. pontjára utalással az I.r. alperes kifejtette, hogy a devizaalapúság kérdése az érvénytelenség körében nem vizsgálható, ebből fakadóan önmagában nincs olyan egyensúly eltolódás, amely az ilyen szerződés tisztességtelenség miatti érvénytelenségét okozná, az árfolyamkockázat viselési kötelezettség kapcsán esetlegesen felmerülő egyensúlyeltolódást megfelelő módon kompenzálta a szerződéskötés idején a kedvezőbb kamatmérték kikötése.

A felperes fellebbezési ellenkérelme a közbenső ítélet helybenhagyására irányult. Álláspontja szerint a peradatok egyértelműen cáfolják azt a fellebbezési érvelést, hogy az adott rendelkezés egyedileg megtárgyalása került. A felperes egy előre kinyomtatott, esetleg fénymásolt szerződést írt alá az autókereskedőnél. A bank képviselőjében senki nem volt jelen, az autókereskedő vallomásából kiderülnek ezek a részletek. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos releváns körülményekről senki nem tájékoztatta a felperest.

Hangsúlyozta, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezések nem világosak és nem érthetőek. A felperes csupán annyit tudott, hogy megközelítőleg mennyi lesz a havi törlesztő részlete és ezt hány hónap alatt kell kifizetnie. Ezt vette teljes körű tájékoztatásnak.

A kikötés egyedileg nem lett megtárgyalva, a megtárgyalás hiányában pedig nem vált sem világossá, sem érthetővé.

Az I.r. alperes fellebbezése az alábbiak szerint nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a peradatok okszerű mérlegelésével helyes tényállást állapított meg, arra alapított döntésével és annak indokaival az ítélet tábla egyetértett, a fellebbezésre figyelemmel az alábbiakat emeli ki.

Az árfolyamváltozás kockázatát a felperesre telepítő szerződéses kikötés az alperesi fellebbezésben foglaltakkal ellentétben általános szerződési feltételnek minősül. Helyesen értékelte az elsőfokú bíróság a felperesnek a szerződéskötés körülményeivel kapcsolatos nyilatkozatát, az autókereskedés képviselőjének vallomását. A felek a szerződéses kikötésekről - köztük az árfolyamváltozás kockázatát a fogyasztóra telepítő kikötéstől - egyedileg nem tárgyaltak, a szerződés az I.r. alperes által több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, a felperes közreműködése nélkül előre meghatározott, a felek által egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételeket tartalmazó blanketta aláírásával jött létre. A törvényszék e körben kifejtett indokai a Ptk. 205/A. § (1) bekezdésének helyes alkalmazásán alapszanak.

Az I.r. alperes ugyan hivatkozott arra, hogy a perben releváns kikötéseket egyedileg megtárgyalták, hiszen a kölcsön összegét és a devizanemét a felperes határozta meg, ez az előadás azonban a Ptk. 205/A. § (2) bekezdése szerinti bizonyítási kötelezettségének teljesítésére a tartalmánál fogva sem volt alkalmas.

Az árfolyamváltozás kockázatát a fogyasztóra telepítő szerződéses kikötés, mint a deviza alapú kölcsön szerződések jellegadó sajátosságát magában foglaló kikötés a felek főszolgáltatását megállapító szerződési feltételnek minősül (EUB C-26/13. sz. ítélete, 2/2014. PJE 1. pontja, 6/2013. PJE 1. pontja).

Az elsőfokú bíróság által helyesen - a Kúria 2/2014. PJE, valamint az EUB C-26/13. sz. határozatának, továbbá a 93/13 EGK irányelv e körben irányadó tartalmára utalással - kifejtett és lényegileg a fellebbezésben sem vitatott indokokból következően vizsgálható volt, és a bíróságnak vizsgálnia kellett, hogy az adott kikötés világos és érthető rendelkezésnek minősül-e. Csak ezen kritériumok hiányában van ugyanis anyagi jogi lehetőség a perbeli kikötés tisztességtelenségének érdemi vizsgálatára.

Az ítélet tábla a kikötés világossága és érthetősége (illetve mindezek hiánya) tekintetében az elsőfokú bíróság által kifejtettekkel maradéktalanul egyetértett.

Azt a körülményt, hogy a perbeli kikötés megfelel-e a világosság, érthetőség kritériumának, az ún. tipizált - általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos - fogyasztó szempontjából kell vizsgálni és megítélni.

A perbeli esetben külön kockázatteltáró nyilatkozat aláírására nem került sor, ekként a szerződés, illetve az annak részévé váló ÁSZF és Üzletszabályzat tartalmának vizsgálatával kellett a kikötés világossága, érthetősége kérdésében határozni.

Az ítélet tábla ezzel kapcsolatban úgy foglalt állást, hogy a szerződés, az ÁSZF és az Üzletszabályzat az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezés mibenlétéről, lehetséges következményeiről a fentiek szerinti tipizált fogyasztó szempontjából értékelhető érdemi információkkal nem szolgál.

A tipizált fogyasztó szempontjából ezen rendelkezések alapján nem minősíthető világosnak és érthetőnek (megállapíthatónak sem), hogy az árfolyamváltozásnak valós lehetősége van, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet, a fogyasztóra kedvezőtlen árfolyamváltozásnak felső határa nincs, ennek következtében pedig a törlesztőrészlet akár jelentősen is emelkedhet, a kockázatvállalás pedig valós és nem elhanyagolható mértékű. Az EUB C-51/17. számú ítéletében foglalt követelményeknek a perbeli kikötés nem felel meg.

Az EUB C-51/17. számú határozatában kifejtettek szerint a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, és e tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztő részletekre gyakorolt hatására (74. pont). A kölcsönfelvevőnek egyrészt világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a devizaalapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag

nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. Másrészt a banknak fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra (75. pont).

Az EUB ítélete szerint az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E tekintetben e követelmény magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is. (78. pont).

A szerződés, az ÁSZF és az Üzletszabályzat rendelkezéseiből nem állapíthatóak meg a tipizált fogyasztó számára az árfolyamkockázat alapvető közgazdasági összefüggései, nem szolgálnak elegendő információval ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott és megalapozott döntést hozhassanak arról, hogy a szerződéskötéskor kedvező kamatfeltételek ellenében felelősséggel vállalják az árfolyam-változásból eredő kockázat viselését.

Helyes a törvényszék azon álláspontja, hogy a szerződés, az ÁSZF és az üzletszabályzat különböző rendelkezései, ezek mögöttes közgazdasági összefüggései, illetve a hivatkozott képletek az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó részére nem nyújtanak e tekintetben elégséges és érthető információt. Az ítéletábra az elsőfokú bírósággal egyezően utal a Kúria devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási kérdéseinek vizsgálatára felállított Konzultációs Testületének 2019. április 10. napján tartott üléséről készült emlékeztetőjére, melynek 4. pontja szerint nem minősül megfelelő tájékoztatásnak, ha az árfolyamkockázat viselése a szerződés egyes rendelkezéseiből, vagy több különböző okiratban szereplő rendelkezések együttes értelmezése alapján csak kikövetkeztethető.

A tájékoztatás megtörténteire irányuló, a szerződés 10. pontjában foglalt elismerő nyilatkozat nem alkalmas az alperesi álláspont alátámasztására, hiszen a perben kétséget kizáróan beigazolódott, hogy az elvárások szerinti tartalmú tájékoztatásra a nyilatkozatban foglaltak ellenére sem került sor, annak megtörténteiről az alperesek maguk sem tettek tényelőadást.

A kifejtettetekre tekintettel az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezésnek - mint a főszolgáltatás körébe tartozó rendelkezésnek - a tisztességtelensége a perbeli esetben érdemben vizsgálható.

A Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmében tisztességtelen az általános szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

A szerződéses kikötés az igen súlyos, a futamidő alatt bekövetkező, mértékében előre nem látható, akár nagyon jelentős árfolyamváltozás kockázatának viselését anélkül terheli kizárólag a fogyasztóra, hogy a szerződés lehetőséget biztosítana a fogyasztói szerződéses kötelezettségek arányának szerződéskötéskor előre nem látható mértékű, jelentős eltolódása elkerülésére, hatásainak mérséklésére.

Mindezekre figyelemmel az ítéletábra egyetértett az elsőfokú bíróság azon jogkövetkeztetésével, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezés a Ptk. 209. § (1) bekezdése szerint

tisztességtelen, ekként a Ptk. 209/A. §. (2) bekezdése értelmében semmis, a főszolgáltatás körébe tartozó rendelkezés semmissége pedig az egész szerződés érvénytelenségének megállapítását alapozza meg.

A kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta. Az eredménytelenül fellebbező I.r. alperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felperesnek a 32/2003 (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése szerint megállapított - a képviselő nyilatkozatára tekintettel áfát nem tartalmazó - ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget, emellett viselni tartozik a fellebbezéssel felmerült költségeit.

Győr, 2019. július 3.

Dr. Zámbo Tamás sk.	Maurer Ádám sk.	Szalay Róbert sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró